

Keşmir'de Terörün İki Yüzü

Keşmir, [1947 Bölme Planı](#)'nda iki devletten birine katılmak konusunda özgür bırakıldı. Bağımsız Cammu ve Keşmir'in hükümdarı ve Dogra Hanedanı'ndan Hari Singh, Müslüman nüfusa rağmen Pakistan'ın Müslüman kabileleri kışkırtmasının ardından askerî destek adına Hindistan'a katılmayı seçti. Artan çatışmalar sonunda [1948'de](#) Birleşmiş Milletler (BM) müdahale etti fakat bir değişiklik yaşanmadı. 1965 ve 1971 savaşları sonucunda Keşmir, [Simla Anlaşması](#) ile Kontrol Bölgesi (Line of Control) olarak ikiye bölündü. Ancak Keşmir Sorunu günümüze kadar sıcaklığını korumayı başardı. Günümüzde bu sorunun sürekli olarak gün yüzüne çıkmasının en büyük sebebi bölgesel terördür.

Hint polisi, Hindistan karşıtı sloganlar atan ve polise taş atan protestoculara taş atıyor. (Showkat Shafi / Al Jazeera)

Keşmir'in Hindistan tarafından yönetilen bölgesinde [2016](#) temmuzu toplumsal huzursuzluklara sahne oldu. Bu huzursuzluğu, Pakistan merkezli anti-Hindistan terör gruplarını bir araya getiren United Jihad Council'in (UJC) liderliğini yapan Hizbul Mücahidin'in (Hizbul Mujahdeen, HM) önemli komutanlarından Burhan Wani'nin [öldürülmesi](#) tetiklemişti. HM, Pakistan Cemaat-i İslami (Jamaat-e Islami) partisinin [militan kanadı](#) olarak görülmeye başladığında popülerliği de artmıştı. Örgütün Pakistan İstihbarat Servisi (ISI) tarafından da desteklendiği [düşünülmektedir](#).

Hizbul Mücahidin

Pakistan devlet okullarında öğretmenlik yapan Muhammed Ahsan Dar, [Cammu Keşmir Kurtuluş Cephesi](#)'nin (Jammu Kashmir Liberation Front, JKLF) ilk komutanı Ashfaq Majeed Wani'nin etkisiyle 1989'da JKLF'ye katıldı. Ancak A.M. Wani'nin ölmesinin ardından buradan ayrılarak 15 Eylül 1989 yılında Abdul Wahid Sheikh'le birlikte HM'yi kurdu. Dar, Cammu ve Keşmir'de bulunan gençleri örgütleyerek nüfuzunu genişletmeyi başarınca kısa sürede örgüt mensuplarının sayısı 10.000'i geride bırakmıştır. HM'yi diğer örgütlerden ayıran özelliklerden biri de bünyesinde oldukça [yerli unsur](#) barındırmasıdır.

Ancak Dar'ın kurucu liderliği çok uzun sürmedi. Örgüt içinde nüfuzu artan Syed Salahuddin'in (Yusuf Muhammed Şah) destekçileri, 1991 yılında Dar'ı başında bulunduğu görevden [uzaklaştırdı](#). Bunun üzerine 1992'de Müslüman Mücahidleri'ni (Muslim Mujahideen) kuran Dar, HM tarafından kaçırılıp 1993'te tutuklanınca girişimin ömrü de kısa [süрдü](#).

Cammu ve Keşmir'in bağımsızlığını savunan JKLF'nin BM kararlarını hiçe sayarak üçüncü yol düşüncesini oldukça sert bir şekilde eleştirmekte ve saldırılar düzenlemektedir. HM'ye göre

Keşmir bağımsız olmamalıdır, JKLF'nin tavrı oldukça çocukça ve gerçek dışıdır. Örgütün amacı, Keşmir'i doğrudan Pakistan'ın bir parçası haline getirmektir. Özellikle gerilla tekniği, intihar saldırıları ve pusu teknikleri kullanmaktadır. Cemaat-i İslami'nin silahlı kolu olarak görülmekteyse de 1992'den beri örgütün başında bulunan Salahuddin bunu reddetmiştir. Salahuddin örgütten önce Müslüman Birleşik Cephe (Muslim United Front) altında Srinagar'ın Amiral Kadal bölgesinde seçime girmiş, oy çalındığına dair yaptığı protestodan dolayı diskalifiye

Hizbul Mücahidin lideri Syed Salahuddin, 11 Temmuz 2017 tarihinde Pakistan'ın İslamabad kentinde özel bir röportajda konuşuyor. (Muhammed Reza- AA)

edilmiştir. Bundan sonra Keşmir'in Hindistan'dan ayrılması için vaazlar vererek kamuoyu oluşturmaya çalışmıştır. Salahuddin'in Afgan-Keşmirli gruplarla bağlantısı olduğu bilinmekteyken Sovyetlere karşı Hizb-i İslamî Gulbeddin'i (Hezb-e-Islami Gulbuddin, HIG) kuran ve sonrasında başbakan olan Gulbeddin Hikmetyar'ın desteğini almıştır. HIG, Amerika'nın [Afganistan'dan çekilmesinin](#) ardından kurulan Taliban hükümetini de [desteklemiştir](#). HM'nin tabanında Afgan

ilişkileri olduğu da söylenebilir ve hatta Afganistan'da HIG'in altında savaşmış Cemiyetü't-Tüllâbi'l-Arabiyye (Jamiat Taleba Arabia, JTA) 1990'larda Keşmir'deki karışıklıklarda yer almışlardır.

HM, 17 Ağustos 2017'de Amerika'nın [Yabancı Terör Grupları Listesi'ne](#) (Foreign Terrorist Organizations, FTO) girdi. Hindistan'ın da terör örgütü olarak tanımaktadır. Aynı zamanda 26 Haziran 2017'de Syed Salahuddin, Amerika tarafından küresel terörist [ilan edildi](#). Salahuddin, bu kararı Amerika'nın 70 yıllık Keşmir terörüyle ilişkilendirerek Keşmir halkının aleyhine bir hamle olduğunu belirttiği sert bir [açıklamada bulundu](#).

Örgüt, bugünkü nüfuzuna bakıldığında geçmiş yıllarına göre oldukça zayıflamıştır. Bunu tetikleyen birkaç neden var: Wani'nin 2016'da, Sabzar Ahmed Bhat'ın [2017'de](#), Riyaz Naikoo'nun [2020'de](#) öldürülmesi; örgütün 2017'de FTO'ya girmesi ve Salahuddin'in de aynı yıl küresel terörist ilan edilmesi olarak [gösterilmiştir](#).

Son olarak HM'in 1990 Anayasası ile onaylanan [beş bölükten](#) oluşan bir yapılanmaya sahiptir: Merkez Bölüğü olan Srinagar, Kuzey Bölüğü olan Kupwara-Bandipora-Baramulla, Güney Bölüğü olan Anantnag ve Pulwama ilçeleri, Çenap Bölüğü olan Doda ilçesi ile Udampur ilçesine bağlı Gool bölgesi, Pir Panjal Bölüğü olan Rajouri ve Poonch ilçeleri. Ancak bu sistem 90'lı ve 2000'li yılların başında epey güçlü olan örgütün gölgesi olarak kalmıştır. Bugün Çenap ve Panjal bölükleri oldukça pasiftir.

Leşker-i Tayyibe

Hindistan, Bharatiya Janta Partisi (BJP), [2019 seçim](#) manifestosu doğrultusunda Keşmir'in yarı özerk statüsünü kaldırmayı hedeflemekteydi. Sürpriz olmayan bir şekilde seçimi kazandılar ve Narendra Modi'nin iktidarındaki İçişleri Bakanı Amith Shah'nın 5 Ağustos 2019'da [Madde 370](#) önerisiyle Keşmir'in yarı özerk statüsü kaldırıldı. Olası bir karışıklığa karşı bir önceki gece askerler gönderilmişti. Nitekim beklenen oldu ve Keşmir'de protestolar [patlak verdi](#). Dahası tepkiler bununla sınırlı kalmadı, terör örgütü olarak tanımlanan silahlı bir grup daha doğdu: Direniş Cephesi (The Resistance Front, TRF). 2019'dan günümüze kadar pek çok saldırıyı üstlenen örgüt, en yakın tarihli çatışmalara sebebiyet verecek olan 22 Nisan 2025'teki [Pahalgam Saldırısı'nı](#) da üstlendi. Bunun üzerine Hindistan da Leşker-i Tayyibe (Lashkar-e-Taiba, LeT), HM ve Ceyiş-i Muhammed'in (Jaish-e-Mohammad, JeM) Pakistan'da kamplarının bulunduğu bölgeleri vurdu. TRF'nin en çarpıcı tarafı, LeT ile bağlantısı olmasıdır.

Muhafazakâr İslam alimleri ve vaizlerden oluşan bir aileden gelen [Hafız Muhammed Said](#), Pencap Üniversitesi'nde iki ayrı yüksek lisans derecesi bulunmasıyla dönemin Muhammed Ziyâülhak hükümeti bursla Suudi Arabistan'a gönderildi. Sovyet karşıtı cihatçı Afgan gruplarla ve liderlerle burada tanıştı. Suudi Arabistan Baş müftüsü Şeyh Abdül Aziz bin Baz'ın cihat çağrısını da yine burada öğrendi. Buradan ilhamla Said, Filistinli Abdullah Azzam ile Sovyet tehlikesine karşı Markaz-ud Daava vel İrşad'ı (MID) kurdu. Muridke'de kurulan MDI'nin silahlı

kanadı olan LeT, selefi teamülleri benimseyerek 1989 yılında kurulup 1993 yılında faaliyete geçti. LeT'in ana amacı, Cumma ve Keşmir'deki Hindistan yönetimini sona erdirmek ve Müslümanları savunmaktır. Saldırıları Hindistan'a sınırları içine taşımakla da suçlanmaktaysa da örgüt bu gibi saldırıların sorumluluğunu üstlenmemektedir. Öte yandan zamanla küresel cihat anlayışı

yerleşen örgüt, dünyanın dört bir yanından gelen insanları eğitiyordu. Öyle ki 200.000'i aşkın kişinin eğitildiği düşünülüyor. MDI, 2001 yılında Dava Cemaati (Jamaat-ud-Dawa, JuD) ismini aldı. 5 Aralık 2001'de Amerika'nın [Terörist Dışlama Listesi](#)'ne (Terrorist Exclusion List), 26 Aralık 2001'de FTO'ya girmiş, bu sayede Amerikalı kişi ve kurumların örgütle ilişkisi yasaklandığı gibi örgütün mal varlıklarına da el

konulmuştur. Dahası, Said'in de mal varlıklarına da el konulmuş ve kendisine seyahat yasağı getirilmiştir. Örgütün; Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve İngiltere'den topladığı bağışlar sekteye [uğramıştır](#). 12 Ocak 2002'de ise Pakistan'da yasaklanmıştır. HM'den farklı olarak 2 Mayıs 2005'teyse [Birleşmiş Milletler](#) Güvenlik Konseyi (United Nations Security Council Committee, BMGK) DAES/El-Kaide yaptırımlar listesinde terör örgütü olarak tanınmıştır. LeT'in dağıldığı ve hayır kurumu kolu olan JuD olarak devam ettiği düşünülürken 2008 yılında

Hafiz Saeed, Charlie Hebdo dergisinin son sayısının yayınlanmasının ardından Fransız ürünlerinin boykot edilmesi çağrısında bulundu. (Reuters: Mohsin Raza)

arkasında LeT'in bulunduğu Mumbai Saldırısı gerçekleşti ve 164 kişinin ölümüne sebep oldu. Bu saldırıdan sorumlu görülen Zakiur-Rehman Lakhvi 7 Aralık 2008'de tutuklanırken Said de 12 Aralık'ta tutuklandı. Ancak Lakhvi'nin [hapisane koşulları](#) hakkında çıkan haberlere bakıldığında Pakistan'ın tavrının göstermelik olduğu açıktır. Nisan 2015'te serbest bırakılması da bunun kanıtıdır. Dolayısıyla Hindistan'ın Pakistan'a yönelttiği suçlamalar doğru bir zemine oturmaktadır. Aynı zamanda bu saldırıyla göze batan LeT geri plana çekildi ve Keşmir'deki terörün öncülüğünü UJC'nin başındaki HM'ye bıraktı. Terör listelerine girmesinin yanı sıra Mali Eylem Görev Gücü'nün (Financial Action Task Force, FATF) yaptırımlarıyla güç kaybetmesine rağmen Pakistan ordusundan aldığı desteklerle ayakta kalabilmiştir.

Dahası, LeT kökenli Milli Müslüman Birliği'nin (Milli Muslim League, MML) yasaklanmasının ardından kurulan [Pakistan Merkezi Müslüman Ligi](#)'nin (Pakistan Markazi Muslim League, PMML), reddetmesine rağmen doğrudan Sayid tarafından desteklendiği bilinmekte. Bu doğrultuda günümüzde LeT'in politik arenada bir partisi olduğunu söylemek yanlış değildir fakat partinin %1'den daha az oy aldığı düşünüldüğünde yakın gelecekte bir etki alanı oluşturmayaacağı açıktır. Partinin Muridke'deki Taybe Merkezi (Markaz-e-Taiba) ile bağlantısı olduğu da bilinmekte ve hatta burası, Pahalgam Saldırısı'na karşılık Hindistan'ın düzenlediği [Sindoor Operasyonu'dan](#) (Operation Sindoor) [nasibini almıştır](#).

Keşmir'in Geleceği

4

Söz konusu iki örgütün yanı sıra [Ceyş-i Muhammed](#), güncel olarak 2019'daki [Pulwama Saldırısı](#) ile bilinen ve eylemlerini Keşmir'den sonra Hindistan'daki Müslümanların kurtarılmasına kadar genişletmek isteyen etkili başka bir örgüttür. Aynı zamanda Keşmir'in de Hindistan'a açılan bir kapı olduğunu düşünmekte. Hindistan ise Pakistan'ın bu saldırıyı kınamasını ve saldırıyla herhangi bir ilişkisinin bulunmadığını belirtmesini samimi bulmadı. Gerekçe, JeM'in önderliğinin Pakistan'da bulunması ve Pakistan'ın bunun farkında olmasıydı. Öte yandan JeM'in parti ayağı olarak bilinen Cemaat-i Ulema-i İslam (Fazlurrahman Grubu) (Jamat Ulema-i-Islam-Fazl, JUIF) bugünkü hükümetin koalisyon [ortağıdır](#).

Nitekim söz konusu örgütlerin çeşitli listelere girmesi, finansının önünün kapatılması ya da önemli komutanlarının öldürülmesi saldırıları azaltsa da tamamen bitirememiştir. ISI ve Pakistan Ordusu kapalı kapılar ardında bu örgütleri desteklediği sürece dış etkenlerin, örgütlere güç kaybettirebilse de Pahalgam ya da Pulwama gibi saldırıları önleyebileceğini söylemek gerçek dışıdır. Pakistan istemediği sürece bu örgütler ve günümüzdeki ya da gelecekteki türevleri Keşmir'deki ortamı germeye devam edecek, zaman zaman da terörü Hindistan'a taşıyacaktır.